

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ האופוזיציה הרפורמיסטית נערכת ליום השנה לבחירות לנשיאות ולפרוץ המהומות.
- ✓ אשתו של מנהיג האופוזיציה הרפורמיסטית בתגובה להסכם הגרעין: הוא גרוע יותר מהסכמי גולסטאן ותורכמנצ'אי.
- ✓ ביקורת גוברת על הממשלה לנוכח משבר האבטלה הנמשך.
- ✓ מתגבר המאבק לאכיפת קוד הלבוש האסלאמי: נאסרה כניסתם של סטודנטים בלבוש בלתי-ראוי לאוניברסיטת טהראן.
- ✓ יום השנה ה-28 לשחרור ח'רמשהר, העיר ששוחררה אך טרם שוקמה.
- ✓ תמונת השבוע: הוצאתו להורג של עבד אל-חמיד ריגי, אחיו של מנהיג ג'נדאללה.

האופוזיציה הרפורמיסטית נערכת ליום השנה לבחירות לנשיאות ולפרוץ המהומות

שני מנהיגי האופוזיציה הרפורמיסטית, מהדי כרובי (Mehdi Karoubi) ומיר-חסיין מוסוי (Mir-Hossein Mousavi) נפגשו השבוע לדיון בהערכות האופוזיציה הרפורמיסטית לימי הציון הצפויים בחודש הבא במלאת שנה לבחירות לנשיאות איראן (12 ביוני, 22 בח'רדאד) ולמהומות שפרצו בעקבותיהן. בפגישה קראו שני המנהיגים להשתתפות עממית בתהלוכה לציון יום השנה לבחירות וציינו, כי אם לא יתנו השלטונות רישיון לקיום התהלוכה הם יפעלו בדרכי שלום להגברת המודעות בקרב הציבור בדרכים שונות ובאמצעות הרשתות החברתיות.

מוסוי וכרובי הדגישו את דרישתם הנמשכת של אזרחי איראן למימוש זכויותיהם בהתאם לחוקה וקראו לקיים בחירות חופשיות, להבטיח את חופש העיתונות ולשחרר את כל העצירים הפוליטיים. הם גינו את המשך צעדי הדיכוי כנגד האופוזיציה מצד השלטונות ואת השימוש באלימות כלפי פעילים רפורמיסטיים העצורים בבתי הכלא. בפגישתם דנו מוסוי וכרובי גם במצב הכלכלי באיראן ומתחו ביקורת על כישלון הממשלה לפתור את מצוקת האבטלה והאינפלציה (אתר האופוזיציה הרפורמיסטית, 24, www.rahesabz.net, מאי).

על רקע קריאתם של מנהיגי האופוזיציה להשתתפות עממית בתהלוכות יום השנה לבחירות הזהיר השבוע מפקד כוחות ביטחון הפנים בטהראן, חסין סאג'די-ניא (Hossein Sajediniya), כי כוחות הביטחון ידכאו כל הפגנה בלתי-חוקית שתיערך ב-12 ביוני (אילנ"א, 25 מאי).

בתוך כך ציינה השבוע התנועה הרפורמיסטית את יום השנה לבחירתו של מחמד ח'אתמי (Mohammad Khatami), ממנהיגי הזרם הרפורמיסטי, כנשיא איראן ב-23 במאי 1997. בפגישה, שקיים השבוע ח'אתמי עם קבוצה של אנשי אקדמיה, אמר הנשיא לשעבר, כי חודש ח'ירדאד, שהחל השבוע, הוא "חודש העם", שביטא לאורך ההיסטוריה החדשה של איראן את אמונתו של העם האיראני, את נחישותו ואת מחויבותו להיאבק כנגד דיכוי ורודנות ולמען הצדק.

בהתייחסו למהומות, שפרצו בעקבות הבחירות לנשיאות, אמר ח'אתמי, כי אילו היתה המחאה העממית זוכה להתייחסות מכובדת מצד השלטונות, היה ניתן לפתור את המשבר ואולי אף לשכנע את העם בצורה הגיונית, אך למרבה הצער דוכאה המחאה תוך שימוש באלימות ובמעצרים. ח'אתמי קרא לציבור לפעול בדרך תרבותית, בהתאם לחוק וללא שימוש באלימות ולנצל את האירועים המרים שהתרחשו בשנה האחרונה כדי לנוע קדימה, לשמר את ערכי המהפכה ולממש את דרישותיו ההיסטוריות של העם. אין להתייחס ואין להזניח את הדרך הארוכה שעוד צפויה בעתיד, אמר הנשיא לשעבר. הוא קרא להימנע משימוש באלימות – בעיקר מצד הממשלה, כיוון שזו עומדת בסתירה לעקרונות הדמוקרטיה, לערכי המהפכה ולזהותו ההיסטורית של העם האיראני. בסיום דבריו הציע ח'אתמי שלוש דרכים לפתרון המשבר הפוליטי: שחרור האסירים הפוליטיים; יצירת אג'נדה בטוחה וחופשית תוך יישום החוקה, ובכלל זה הבטחת חופש ההתארגנות והעיתונות; וקיום בחירות חופשיות ותקינות (אילנ"א, 22 מאי).

אשתו של מנהיג האופוזיציה הרפורמיסטית בתגובה להסכם הגרעין: הוא גרוע יותר מהסכמי גולסטאן ותורכמנצ'אי

זהרא רהנורד (Zahra Rahnvard), אשתו של מנהיג האופוזיציה, מיר-חסיין מוסוי, עוררה השבוע סערה, לאחר שהשוותה את הסכם הגרעין, שנחתם בשבוע שעבר בין איראן לבין ברזיל ותורכיה להסכמים המשפילים עליהם חתמה איראן במאה התשע-עשרה: חוזה גולסטאן (1813) בו איבדה איראן לטובת רוסיה את גיאורגיה וערים חשובות בקווקז, וחוזה תורכמנצ'אי (1828) בו ויתרה איראן לרוסיה על אזורים מצפון לנהר האראס. חוזים אלה, שנחתמו בתום תבוסות איראניות מכאיבות נגד הרוסים, הפכו לסמל של השפלה בתודעה ההיסטורית האיראנית.

בכנס בהשתתפות מוסוי ורהנורד, שנערך לרגל יום השנה לשחרור העיר ח'רמשהר (Khoramshahr) על-ידי איראן בשנת 1982, התייחסה אשתו של מנהיג האופוזיציה להצלחת איראן להגן על שלמותה הטריטוריאלית במהלך המלחמה נגד עיראק ואמרה, כי הישגים אלה בולטים במיוחד בהשוואה לחלק מההסכמים הנחתמים כיום, ובהם גם הסכם הגרעין שנחתם בשבוע שעבר, שהינם גרועים יותר מהסכמי גולסטאן ותורכמנצ'אי. היא הוסיפה, כי ההבדל היחיד בין הסכמים אלה, שנחתמו בתקופת השושלת הקאג'ארית, לבין ההסכמים הנחתמים כיום הוא שבעבר היו מנהיגים איראנים, שהפיקו לקחים מתבוסתה של איראן ונקטו בצעדים הדרושים על מנת לשקמה. ייתכן, שאילו תהליך השיקום היה נמשך לא היינו מגיעים כיום למצב שבו איראן נאלצת לחתום על חוזה תורכמנצ'אי נוסף (תאבנאכ, 24 מאי).

היומון השמרני כיהאן, שהביע בשבוע שעבר תמיכה נחרצת בהסכם הגרעין, הגיב בחריפות להצהרותיה של רהנורד. לדברי היומון, מדובר בטענות הזויות מצד מוסוי ואשתו, ששמרו על שתיקה בזמן השעיית כלל פעילות העשרת האורניום בתקופת ממשלתו של הנשיא לשעבר, מחמד ח'אתמי. בעוד שממשלת ח'אתמי לא איפשרה אפילו ל-25 צנטריפוגות לפעול במעבדה, הרי שכיום פועלות למעלה מ-7000 צנטריפוגות במתקני העשרת האורניום והחלה בנייתם של עשרה מרכזי העשרה נוספים. השאלה היא, איפוא, האם ראוי להשוות את מדיניות הממשלה הנוכחית, שהרחיבה את העשרת האורניום, להסכמי תורכמנצ'אי וגולסטאן או שמא דווקא את מדיניות ממשלת ח'אתמי.

על מנת לפצות על תבוסתן בהתמודדות מול איראן מנצל המערב לטענת "כיהאן" את האופן השלילי והשחור, שבו מתארים אויביה הפנימיים של איראן את המציאות. ייעודם של גורמים אלה, כפי שצוין בקוראן, הוא לסלף את המציאות כדי לזרוע חוסר תקווה ופסימיות. מבט מסולף של המציאות הוא תוצאה נוספת של שינוי האישיות שחל בקרב המנאפקין (monafeghin), צבועים – כינוי גנאי לאופוזיציה האיראנית) (כיהאן, 24 מאי).

ביקורת גוברת על הממשלה לנוכח משבר האבטלה הנמשך

ביקורת גוברת נשמעה בשבוע החולף באמצעי תקשורת, בקרב חברי מג'לס ואף בממסד הדתי על רקע כישלון הממשלה להתמודד בהצלחה עם משבר האבטלה הנמשך במדינה. בעוד ששר העבודה והעניינים החברתיים, עבד-אלרזא שיח' אלאסלאמי (Abdol-Reza Shekholeslami), מסר

השבוע, כי שיעור האבטלה עמד בשנה שעברה על 11.3 אחוזים, דיווחו מספר אמצעי תקשורת, כי שיעור האבטלה בפועל גבוה בהרבה. סוכנות הידיעות איסנא מסרה, כי קיים פער משמעותי בין הנתונים הרשמיים המתפרסמים על-ידי הממשלה לבין הנתונים האמיתיים וטענה, כי נתוני הממשלה המצביעים על ירידה לכאורה בשיעור האבטלה בשנים האחרונות נובעים למעשה משינוי באופן חישוב מספר המובטלים. הסוכנות דיווחה, כי שיעור המובטלים בקרב צעירים בגילאי 15 עד 24 הגיע בשנה שעברה ל-24.7 אחוזים, שיעור גבוה ב-1.7 אחוזים יחסית לשנה שקדמה לה (איסנ"א, 22 מאי).

גם סוכנות הידיעות מהר העלתה הסתייגות ביחס לנתוני האבטלה הרשמיים וטענה, כי לנוכח העובדה שצעירים בני למטה מ-35 מהווים למעלה מ-70 אחוזים מאוכלוסיית איראן, הרי ששיעור האבטלה בפועל מגיע ל-22 אחוזים לפחות. נציג איראן לשעבר בארגון העבודה הבינלאומי, עבאס וטן-פ'רור (Abbas Vatan-Parvar), שהתראיין לסוכנות הידיעות, מסר, כי נתוני האבטלה הרשמיים מבטאים חוסר שקיפות מצד הממשלה, כיוון שזו מתייחסת גם לחיילים, לעקרות-בית, לסטודנטים ואפילו לאזרחים העובדים שעה או שעתיים בשבוע בלבד כאל מועסקים בשוק העבודה. לדבריו, מגיע שיעור האבטלה בחלק מהמחוזות ללמעלה מ-45 אחוזים. וטן-פ'רור מתח ביקורת גם על העדר גוף ממשלתי אחד הנושא באחריות בלעדית לנושא התעסוקה (מהר, 21 מאי).

היומון מרדם סאלארי התייחס אף הוא למשבר האבטלה בקרב צעירים משכילים. במאמר פרשנות, שפרסם היומון בשבוע שעבר (מרדם סאלארי, 15 מאי), נכתב, כי אם בעבר נחשבה השכלה אקדמית באוניברסיטה מספקת לצורך מציאת עבודה, הרי שכיום מוצאים עצמם יותר ויותר צעירים בוגרי אוניברסיטאות ללא עבודה. היומון דיווח, כי יותר מ-350 אלף סטודנטים מסיימים מדי שנה את לימודיהם וכי למעלה ממחציתם אינם מצליחים למצוא עבודה במקצוע אותו רכשו.

אבטלה בקרב בוגרי אוניברסיטאות, מרדם סאלארי, 15 מאי

גם במג'לס נמתחה בשבוע שעבר ביקורת על מדיניות התעסוקה של הממשלה והועלתה דרישה לזמן את שר הכלכלה והתעשייה להציג בפני חברי המג'לס את הסיבות לעליה הנמשכת בשיעור האבטלה. במהלך דיון במג'לס, שנערך בשבוע שעבר, עדכן חבר המג'לס מטעם מחוז אילאם (Ilam), דארויש קנברי (Dariush Ghanbari), כי 11 אחוזים ממקרי ההתאבדות במחוז הבחירה שלו קשורים למצוקת האבטלה. חבר המג'לס המשתייך לסיעת המיעוט

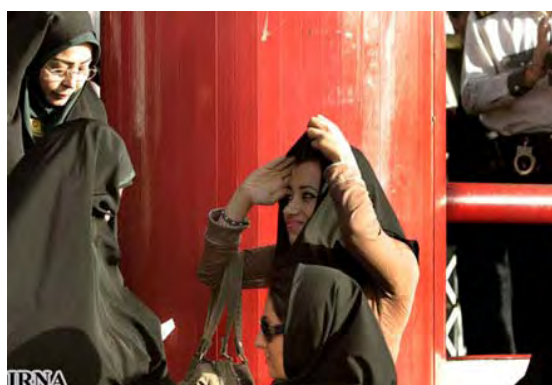
הרפורמיסטית הליון על כך, שהממשלה אינה עושה די לפתרון בעיית האבטלה (פארס, 19 מאי).

ביקורת על רקע משבר האבטלה נמתחה גם על-ידי דרשן תפילות יום השישי בעיר קום, איתאללה אברהים אמיני (Ebrahim Amini). בדרשת יום השישי התייחס איש הדת הבכיר לאבטלה הגוברת בקרב צעירים ואמר, כי היא מהווה את אחת הבעיות הגדולות במדינה. הוא התריע מפני התרחבות האבטלה, שאינה מאפשרת לצעירים להינשא ולתכנן את חייהם בתום לימודיהם, וקרא למג'לס ולממשלה לשתף ביניהם פעולה ולהגביר את מאמציהם לפתרון הבעיה (תאבנאכ, 15 מאי).

מתגבר המאבק לאכיפת קוד הלבוש האסלאמי: נאסרה כניסתם של סטודנטים בלבוש בלתי-ראוי לאוניברסיטת טהראן

האחראי על הביטחון באוניברסיטת טהראן הודיע השבוע, כי האוניברסיטה החלה לאסור על סטודנטים, שאינם מקפידים על קוד הלבוש האסלאמי, להיכנס לשטח הקמפוס.

בראיון לסוכנות הידיעות מהר אמר מצטפא ח'סרוי (Mostafa Khosravi), כי קמפוס האוניברסיטה הוא "קדוש" ולפיכך ביקשו רשויות הביטחון מנשיא האוניברסיטה ומדיקני הפקולטות לפעול מול הסטודנטים על מנת לשכנעם להקפיד על קוד הלבוש האסלאמי. אם לא יעזרו מאמצי השכנוע בהתמודדות עם התופעה, אמר ח'סרוי, ינקטו רשויות הביטחון של האוניברסיטה באמצעים משפטיים וימנעו את כניסתם לאוניברסיטה של סטודנטים שלא יקפידו בלבושם. הוא ציין, כי רוב הסטודנטים מקפידים על קוד הלבוש האסלאמי אך יש כאלה המנצלים לבוש בלתי-ראוי כדרך לבטא את מאבקם הפוליטי. סטודנטים אלה, הזהיר ח'סרוי, יופנו לועדות המשמעת. הוא הוסיף, כי סטודנטים, שלא יקפידו בלבושם, יזוהרו שלוש פעמים בשערי האוניברסיטה ולאחר מכן לא יורשו להיכנס לשטח הקמפוס. הוא הדגיש, כי האוניברסיטה מחויבת להיאבק בכל מי שאינו מקפיד על קוד הלבוש האסלאמי: הן סטודנטיות, שאינן מקפידות באופן עטית הרעלה, והן סטודנטים המגיעים לאוניברסיטה בלבוש בלתי-ראוי (מהר, 22 מאי).

דבריו של אחראי הביטחון באוניברסיטת טהראן נאמרו יום אחד בלבד לאחר שדרשן תפילות יום השישי בטהראן, איתאללה אחמד ג'נתי (Ayatollah Ahmad Janati), מתח ביקורת על כך, שקוד הלבוש האסלאמי אינו מיושם על-ידי השלטונות כנדרש בהתאם לחוק.

איש הדת הבכיר הדגיש את הצורך להקפיד על קוד הלבוש באוניברסיטאות, בבתי החולים ובמשרדי הממשלה. הוא ציין, כי המאבק בעניין זה נמצא בסמכותם של השלטונות, אך אלה אינם פועלים כנדרש במסגרת החוק. ג'נתי, המשמש כמזכיר מועצת שומרי החוקה, הוסיף, כי יש לחייב את הסטודנטים להקפיד על קוד הלבוש האסלאמי ואף אמר, כי יש לבחור את הסטודנטים בהתאם לקריטריונים אסלאמיים ולזמן סטודנטים, שאינם מקפידים על יישום הקוד, לועדות המשמעת. הוא הביע את הערכתו לאזרחים, שהפגינו בשבועות האחרונים בתמיכה באכיפה מוגברת של קוד הלבוש האסלאמי, ולחברי מג'לס, שהתגייסו אף הם למאבק בעניין זה (איסנ"א, 21 מאי).

היומון מרדם סאלארי המזוהה עם הזרם הרפורמיסטי המתון מתח השבוע ביקורת כנגד השימוש בכוחות ביטחון הפנים במסגרת המאבק לאכיפת קוד הלבוש האסלאמי. במאמר מערכת, שפרסם היומון, נטען, כי יש להגן על הערכים האסלאמיים וכי סוגיית הרעלה היא אכן חשובה, אך הדרך להתמודד עם אי-ההקפדה על קוד הלבוש הינה באמצעים תרבותיים ולא באמצעות כפייה. אלה הקוראים להיאבק בכוח נגד התופעה מתעלמים מכך שמדובר בתופעה חברתית בעלת שורשים עמוקים. שימוש בכוח מצד השלטונות לא יוביל לפתרון הבעיה ואף עלול לגרום לנזק גדול יותר.

יוזכר, כי בחודש שעבר הודיע שר הפנים, מצטפא מחמד נג'אר (Mostafa Mohammad Najjar), על כוונת השלטונות לאכוף בקיץ הקרוב את קוד הלבוש האסלאמי בהתאם ל"תוכנית כיסוי הראש והרעלה", שאושרה בשנת 2005 על-ידי המועצה העליונה של המהפכה התרבותית ושיישומה בפועל לא בוצע עד כה באופן מלא.

יום השנה ה-28 לשחרור ח'רמשהר, העיר ששחררה אך טרם שוקמה

איראן ציינה השבוע את יום השנה ה-28 לשחרור העיר ח'רמשהר (Khoramshahr) שבמחוז ח'וזסתאן (Khuzestan, דרום-מערב איראן) במלחמת איראן-עיראק. מחוז זה מאוכלס בעיקר על-ידי בני המיעוט הערבי המהווים כשלושה אחוזים מאוכלוסיית איראן. שחרור העיר במאי 1982 נחשב לנקודת מפנה במלחמת איראן-עיראק. השתלטות איראן על העיר הביאה לסיומו את שלב המלחמה, שבו התרכזו איראן בעיקר בשחרור השטחים שאיבדה, והעבירה את היוזמה במלחמה לידי איראן.

סוכנויות הידיעות מהר ואיסנא פרסמו השבוע תמונות עדכניות של ח'רמשהר המשקפות את מצבה העגום של העיר שטרם שוקמה מהריסותיה. 28 שנים לאחר שחרור העיר, נכתב בדיווח "מהר", נשאלת השאלה מדוע היא טרם שוקמה. שאלה זו מעסיקה פעם אחר פעם לא רק את אזרחי ח'רמשהר ומחוז ח'וזסתאן, כי אם את כל אזרחי איראן (מהר, 23 מאי).

גם היומון מרדם סאלארי מתח השבוע ביקורת על הזנחתה הקשה של העיר על-ידי הממשלה. במאמר מערכת, שפרסם היומון לרגל יום השנה לשחרור העיר, נכתב, כי על-פי הודאתו של נציג ח'רמשהר במג'לס רק 30 אחוזים מהעיר שוקמו עד כה. בחלוף 28 שנים משחרור העיר, 22 שנים מסיום מלחמת איראן-עיראק ו-5 שנים ממסע הבחירות של מחמוד אחמדינז'אד, שהבטיח לשקם את איזורי הגבול שנפגעו במלחמה, לא נעשה כמעט דבר על מנת לקדם פרויקטים ותוכניות שנועדו לפתור את בעיותיה של ח'רמשהר. העיר עדיין סובלת ממצוקות קשות באספקת המים, במערכות הביוב, החשמל והגז, בתעסוקה, בחקלאות ובתעשייה. היומון תהה, מדוע הכנסות המדינה הרבות מהנפט הרב, שמספק מחוז ח'וסטאן, אינו מושקע בשיקומה של העיר (מרדם סאלארי, 24 מאי).

מצוקתם של תושבי ח'רמשהר התפרצה השבוע במהלך ביקורו של הנשיא אחמדינז'אד בעיר. נאוומו הופרע על-ידי מאות מפגינים זועמים, שמחו על מצוקת האבטלה בעיר הדרומית וצעקו לעבר הנשיא קריאות "אבטלה, אבטלה" (איסנ"א, 24 מאי).

תמונת השבוע: הוצאתו להורג של עבד אל-חמיד ריגי, אחיו של מנהיג ג'נדאללה

עבד-אלחמיד ריגי (Abdolhamid Rigi), אחיו של עבד אל-מאלכ ריגי, מנהיג ארגון ג'נדאללה, ואחד מבכירי הארגון בעצמו הוצא ביום שני לפנות בוקר להורג בתליה בעיר זאהדאן (Zahedan), בירת מחוז סיסטאן-בלוצ'יסטאן.

ריגי נעצר בשנת 2008 בפקיסטאן והוסגר לאיראן. במהלך משפטו הוא הודה במעורבות בשורה של פעולות טרור, שבוצעו בשנים האחרונות על-ידי ג'נדאללה במחוז סיסטאן-בלוצ'יסטאן שבדרום-מזרח איראן, המאוכלס בעיקר על-ידי בני המיעוט הבלוצ'י. אחיו, עבד אל-מאלכ ריגי, נעצר בחודש פברואר האחרון במבצע של כוחות הביטחון והמודיעין האיראנים ואף הוא צפוי להיות מוצא להורג בתום משפטו.

מקור התמונה: אתר החדשות האיראני, www.parsine.com, 24 מאי